

GRÖN FLAGG

SPILLOTEKET

MED AVSTAMP I SPILL INGEN TID - TEMADAGAR OM KLIMAT OCH KONSUMTION

2025

INNEHÅLL

1. INTRO

2. MÅL OCH SYFTE

3. LÄROPLANSKOPPLING

4. HÅLLBAR UTVECKLING

5. GLOBALA MÅLEN

6. UTVECKLINGSOMRÅDEN OCH AKTIVITETER

HEJ!

Hållbarhetsresan tar avstamp i *Spill ingen tid*, fyra roliga och kreativa temadagar inom området "Klimat och konsumtion", för högstadiet och gymnasiet. De fyra olika temadagarna handlar om kläder, mat, identitet och prylar. Fokus ligger framförallt på hur vi tillsammans kan tänka och göra på nya sätt för att minska den negativa påverkan vår överkonsumtion har på klimatet, människorna och miljön.

En stor konsekvens av klimatförändringarna är också de olika känslor de väcker och att detta kan påverka våra liv och känsla av mening. Därför är det självklart att skolan ska vara en plats där barn och unga får bjudas in att, inte bara lära sig om klimatfrågor, utan också göras delaktiga, få upptäcka de komplexa sambanden, få göra rum för känslor och få möjlighet att tillsammans med andra identifiera vad man hoppas på och sedan börja ta steg i den riktningen. Det handlar om att aktivt hopp är något vi är och gör, snarare än något vi har. Ett aktivt hopp är ett hopp där kollektivt tänkande och görande står i centrum. Där vuxna agerar tillsammans med de unga.

"... att man inom skolan behöver arbeta med att öka barns och ungas kunskap om miljö- och klimatförändring, inte enbart genom att ge fakta utan också genom att fokusera på lösningar. Barn och unga bör få verktyg och färdigheter för att förstå och tänka kritiskt kring policy och agerande som rör miljön. Diskussionen behöver vara lösningsfokuserad för att ge barn och unga en känsla av hopp."

Folkhälsomyndigheten

I materialet ingår handledning till fem färdigplanerade arbetspass per temadag, upplagda för att ni på bästa sätt ska kunna genomföra ämnesövergripande, kreativa och förhoppningsvis hoppingivande temadagar tillsammans med era elever och kollegor.

• EN HÅLLBAR FRAMTID
BÖRJAR NU

MÅL & SYFTE

GENOM ATT FÅ FLER ELEVER ATT REFLEKTERA ÖVER KONSUMTIONENS KOPPLING TILL KLIMATFÖRÄNDRINGAR OCH NATURKRISEN UPPNÅR VI:

- ökad förståelse för hur stor påverkan vår livsstil har på planeten.
- ökad känsla av meningsfullhet och hopp genom att eleverna inte bara får mer kunskap, utan att kunskapen omsätts i handling tillsammans med andra.
- ökad handlingsberedskap bland unga där de får "känna på" hur det kan vara att faktiskt agera mer hållbart.
- att skolan kan kännas mer meningsfull när den inte bara "informerar och upplyser" utan också skapar utrymme för handling.
- unga som är bättre rustade att fatta mer genomtänkta beslut kopplade till konsumtionens påverkan på natur, människa och klimat.

ARBETET GÅR UT PÅ ATT:

- genomföra ämnesövergripande temadagar – kläder, mat, prylar, identitet - tillsammans med en eller flera kollegor där fakta och mer teoretiska pass varvas med kreativa övningar.
- aktivera hopp genom fördjupad kunskap, kreativitet och glädje genom ett roligt upplägg, fakta presenterad i intressant form, samt genom kollektivt agerande.
- sätta klimat- och miljöfrågorna i ett sammanhang och så på vis skapa mer helhet och förståelse.
- skapa rum för samtal om svåra frågor med hjälp av demokratiska arbetssätt.
- helt enkelt hjälpa hjärnan att förstå bättre genom att aktivera händerna tillsammans med andra människor!

MÅL & SYFTE FORTS.

MÅLET ÄR ATT:

- unga vet mer om hur och vad de kan göra för att bidra till en mer positiv hållbar utveckling.
- unga får känna en ökad känsla av hopp.
- unga får känna en ökad känsla av mening.
- unga får en ökad motivation att bidra till en hållbar utveckling.
- lärare får ökat mod, motivation och kunskap att alltmer integrera undervisning om hållbar utveckling i större del av sin undervisning.
- lärare får en ökad motivation att arbeta ämnesövergripande tillsammans med sina kollegor.
- bidra till uppnåelse av skolan mål, se nedan.

LÄROPLANSKOPPLING

MÅL FRÅN LGR 22

Ur Skolans uppdrag:

Skolan har i uppdrag att förmedla och förankra grundläggande värden och främja elevernas lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället. Skolan ska förmedla de mer beständiga kunskaper som utgör den gemensamma referensram alla i samhället behöver. Eleverna ska kunna orientera sig och agera i en komplex verklighet med stort informationsflöde, ökad digitalisering och snabb förändringstakt.

Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra.

En viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. I all undervisning är det angeläget att anlägga vissa övergripande perspektiv. Genom ett historiskt perspektiv kan eleverna utveckla en förståelse för samtiden och en beredskap inför framtiden samt utveckla sin förmåga till dynamiskt tänkande.

Genom ett miljöperspektiv får de möjligheter både att ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.

Ett internationellt perspektiv är viktigt för att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang och för att skapa internationell solidaritet samt för att leva i ett samhälle med täta kontakter över kultur- och nationsgränser. Det internationella perspektivet innebär också att utveckla förståelse för den kulturella mångfalden inom landet.

Det etiska perspektivet är av betydelse för många av de frågor som tas upp i skolan. Perspektivet ska präglade skolans verksamhet för att ge grund för och främja elevernas förmåga att göra personliga ställningstaganden och agera ansvarsfullt mot sig själva och andra.

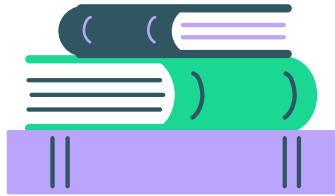
LÄROPLANSKOPPLING FORTS.

UR LGR-22

Ur Rektors ansvar:

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. (...) Rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att:

- alla lärare får tillgång till de lärarhandledningar som behövs för att ge eleverna
- en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål,
- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,
- undervisningen i olika ämnesområden samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet,
- i undervisningen i olika ämnen integrera ämnesövergripande kunskapsområden, exempelvis miljö, trafik, jämställdhet, konsumentfrågor samt riskerna med tobak, alkohol och andra droger,
- personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen att handla också med deras bästa för ögonen.

LÄROPLANSKOPPLING FORTS.

UR ÖVERGRIPANDE MÅL OCH RIKTLINJER

2.1 Normer och värden

Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling i olika sammanhang.

Mål

Skolans mål är att varje elev

- kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,
- respekterar andra människors egenvärde samt deras kroppsliga och personliga integritet,
- tar avstånd från att människor utsätts för våld, förtryck, diskriminering och kränkande behandling samt medverkar till att hjälpa andra människor,
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen, och
- visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv.

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska

- medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen,
- i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor,

LÄROPLANSKOPPLING FORTS.

- i sin verksamhet bidra till att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet,
- aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper,
- visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt,

Läraren ska

- öppet redovisa och diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem,
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet

2.2 Kunskaper

Skolan ska ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem.

Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.

Mål

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola

- kan använda kunskaper från de naturvetenskapliga, tekniska, samhällsvetenskapliga, humanistiska och estetiska kunskapsområdena för vidare studier, i samhällsliv och vardagsliv,
- kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt,
- kan använda sig av ett kritiskt tänkande och självständigt formulera ståndpunkter grundade på kunskaper och etiska överväganden,

LÄROPLANSKOPPLING FORTS.

- kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga,
- har fått kunskaper om samhällets lagar och normer, mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar i skolan och i samhället,
- har fått kunskaper om förutsättningarna för en god miljö och en hållbar utveckling,
- har fått kunskaper om och förståelse för den egna livsstilens betydelse för hälsan, miljön och samhället.

Riktlinjer

Alla som arbetar i skolan ska

- samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande.

Läraren ska

- stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan,
- ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel,
- samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen, och organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga,
- upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt,
- får en god kunskapsutveckling i enlighet med utbildningens mål,
- får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang, och får möjligheter att arbeta ämnesövergripande.

HÅLLBAR UTVECKLING

EKOLOGISKA DIMENSIONEN

I hållbarhetsresan lyfts hur våra ohållbara konsumtions- och produktionsmönster påverkar och driver natur- och klimatkrisen. Men också hur ett mer cirkulärt sätt att tänka när vi producerar och konsumerar, som mer efterliknar naturens kretslopp, kan bidra till att vi bibehåller resurser och använder naturens resurser mer ekologiskt hållbart.

SOCIALA DIMENSIONEN

Vår konsumtion och produktion påverkar människors liv och mående på så många sätt. I hållbarhetsresan belyses detta ur många perspektiv. Till exempel hur många händer/ led av människor har behövts innan en ny t-shirt slutligen kan inhandlas? Hur många människor, djur och resurser har krävts för en tallrik mat?

Hållbarhetsresan berör också sociala aspekter som normer och värden, hur vår identitet präglas av konsumtion och hur det påverkar vår förmåga att ändra våra konsumtionsmönster.

EKONOMISKA DIMENSIONEN

Vår konsumtion och produktion skapar enorma värden och driver våra ekonomier, men på bekostnad av natur- och mänskliga resurser som tillskrivs alltför låga värden. I hållbarhetsresan synliggörs hur vi använder både naturresurser och mänskliga resurser utan att tillskriva dem dess egentliga värde och hur det utarmar och påverkar natur- och klimatkrisen. Men också hur en cirkulär ekonomi fungerar och hur den återger värdet till de resurser som redan finns i systemet och visar på hur resurser kan återföras till naturen.

GLOBALA MÅLEN

Syftet med mål 12 i Agenda 2030 är att säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Genom hållbarhetsresan får eleverna ta del av både ohållbara och hållbara konsumtionsexempel. De får koppla ihop fakta med praktiskt görande, till exempel att prova på att redesigna kläder, använda mat som annars skulle ha slängts, återanvända prylar för att designa nya.

Omställning till en hållbar konsumtion och produktion av varor är en nödvändighet för att minska vår negativa påverkan på klimat, miljö och människors hälsa.

Vår produktion och konsumtion av varor och tjänster står för en stor del av vår klimatpåverkan. Inte minst i ett rikt land som Sverige, är de konsumtionsbaserade utsläppen höga. I hållbarhetsresan synliggörs för eleverna hur den här kopplingen ser ut. De får vända och vrida på det ur olika perspektiv, till exempel hur det verkar vara hög status att vara en "storutsläppare" av växthusgaser, eftersom rikedom och konsumtion fortfarande har hög status och är något många människor strävar efter.

GLOBALA MÅLEN FORTS.

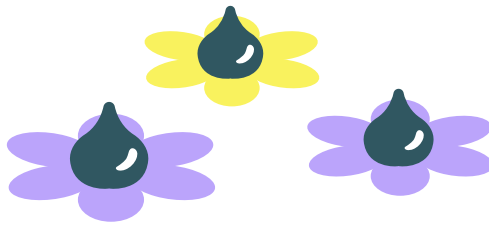

Delmål 4.7 - Utbildning för hållbar utveckling och globalt medborgarskap, ligger som grund för hela hållbarhetsresan. Enligt delmålet har vi som uppdrag att:

"Senast 2030 säkerställa att alla studerande får de kunskaper och färdigheter som behövs för att främja en hållbar utveckling, bland annat genom utbildning för hållbar utveckling och hållbara livsstilar, mänskliga rättigheter, jämställdhet, främjande av en kultur av fred, icke-våld och globalt medborgarskap samt värdesättande av kulturell mångfald och kulturens bidrag till hållbar utveckling."

ÖVRIGA GLOBALA MÅL

Hållbarhetsresan snuddar också vid många av de övriga Globala målen då vår konsumtion och produktion är global och har hög påverkan på människors liv i alla led. Det påverkar allt från jämställdhet (mål 5), till jämlikhet (mål 10), till fattigdom, hunger, hälsa och rent vatten (mål 1, 2, 3 och 6) och har dessutom hög påverkan på biologisk mångfald och våra hav (15,14). Hållbar konsumtion och produktion berör i någon mån alla de Globala målen.

UTVECKLINGSOMRÅDE 1

INSPIRATION

TEMA

Konsumtion

TITEL

Kläder (www.spillingentid.se/klader)

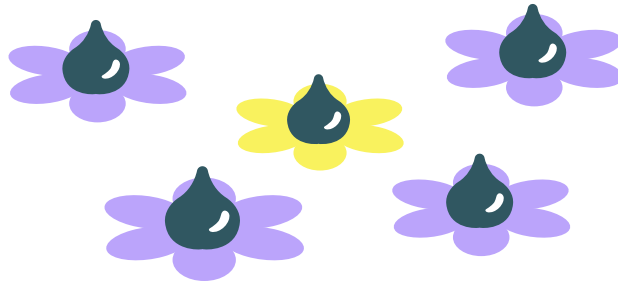
VAD

Utvecklingsområdet **Kläder** kommer att fokusera på klädkonsumtionens utmaningar och möjligheter, med särskild tonvikt på hållbarhet inom modeindustrin. Eleverna kommer att få en introduktion till de negativa effekterna av fast fashion och ultra-fast fashion, samtidigt som de uppmuntras att utforska den mer hållbara motsatsen – slow fashion.

Genom praktiska övningar lär sig eleverna hur de kan förlänga livslängden på kläder och göra dem mer personliga. De introduceras till begreppet cirkulär ekonomi, och får hitta på egna cirkulära lösningar. Under dagen får de även insikt i textilindustrins påverkan och möjligheterna som nutida forskning och framtida lösningar kan erbjuda. Slutligen ges utrymme för reflektion över nyvunna kunskaper och hur dessa kan inspirera till förändring.

VARFÖR

Klimat och konsumtion hänger tätt ihop. Konsumtion av kläder står globalt för ca 10 % av de totala klimatutsläppen och i Sverige shoppar vi kläder som aldrig förr. Oavsett stad eller glesbygd är köpet inte mer än ett knapptryck bort. Om vi ska nå klimatmålen behöver vi ställa om både vår produktion och konsumtion.

UTVECKLINGSOMRÅDE 1 FORTS.

INSPIRATION

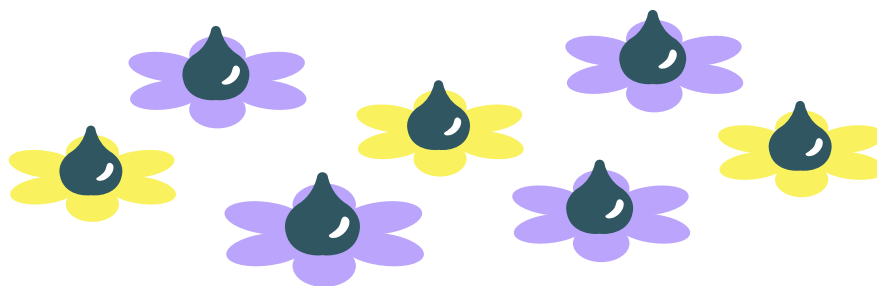
Syftet med mål 12 i Agenda 2030 är att säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster. Hållbar konsumtion innebär inte bara miljöfördelar utan även sociala och ekonomiska fördelar såsom ökad konkurrenskraft, tillväxt på såväl den lokala som globala marknaden, ökad sysselsättning, förbättrad hälsa och minskad fattigdom.

Här finns med andra ord en mängd perspektiv som kan flätas in i skolans undervisning. Och att välja ingången via kläder är smart, då kläder berör och engagerar. Det handlar om den egna identiteten, likaväl som om företags möjlighet att tjäna pengar på vårt identitetsbygge. Det handlar om människor, om de som ska bära plaggen och de som varit med i hela den långa tillverkningsprocessen.

HUR

Tanken med temadagen är att få vara i ett innehåll under en hel dag och få olika perspektiv för att ge en större helhetsbild och förståelse för komplexiteten. Görandet i form av både kreativa övningar i varje pass, samt ett helt block av "prova-på" är centralt, utgångspunkten är kreativitetens betydelse för lärandet samt klimatspsykologins perspektiv kring hur vi tar oss från oro till handling.

Då målet är att minska oro och passivitet bland unga och öka deras handlingsutrymme, för att i förlängningen även skynda på omställning, bygger temadagen på olika typer av aktivt görande och hög delaktighet. Unga behöver både få veta sanningen om klimatförändringarna och få träning i att sätta ord på sina känslor relaterat till informationen. De behöver också få veta vad de kan bidra med och vad de ska göra för att kunna må så bra som möjligt.

UTVECKLINGSOMRÅDE 1 FORTS.

INSPIRATION

Upplägget bygger därmed på de fyra faktorer som enligt forskning inom klimatpsykologi behövs för att det ska bli möjligt:

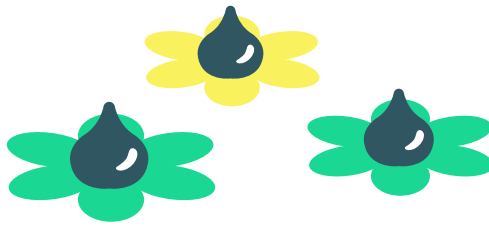
- Gruppen - vi behöver en trygg grupp där vi är bra på att stötta varandra, samarbeta och lösa problem.
- Agerandet - att få engagera oss i frågor där det finns en sannolikhet att vi kommer märka resultat.
- Meningsfullheten - känslan av meningsfullhet och hopp finns först när vi är med och påverkar och ser att det som behöver hända börjar hända.
- Hoppet - få hopp genom att se positiva trender, hur forskare och klimatorganisationer arbetar på ett tillitsfullt sätt.

DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE

Hela temadagen bygger på arbete i mindre grupper och enskilt arbete där eleverna har högt inflytande inom respektive övning. Syftet är att stärka delaktigheten och engagemanget.

HÅLLBAR UTVECKLING

Vår konsumtion och produktion är global och har hög påverkan på människors liv och på naturens alla resurser. Att utgå från utvecklingsområdet kläder och titta på det ur olika perspektiv, samt ha starkt fokus på praktiskt görande, medför att eleverna får en sammanvävd bild av hur ett ändrat konsumtions och produktionsmönster (mer cirkulärt) kopplar ihop alla de tre aspekterna av hållbarhet (det sociala, ekonomiska och ekologiska).

UTVECKLINGSOMRÅDE 2

INSPIRATION

TEMA

Konsumtion

TITEL

Mat (www.spillingentid.se/mat)

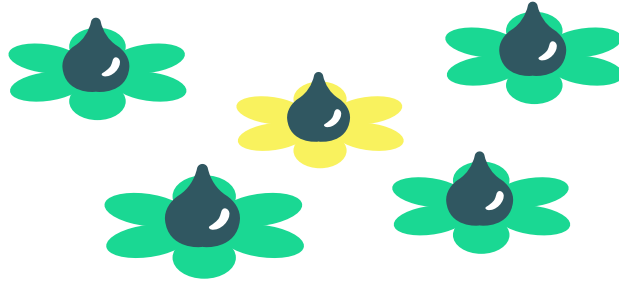
VAD

Utvecklingsområdet **Mat** fokuserar på att öka medvetenheten om hållbar matkonsumtion. Eleverna får utforska utmaningarna i dagens livsmedelssystem, såsom resurskrävande produktion och matsvinn, och får insikter om hur ett mer hållbart matsystem kan se ut.

Genom inspirerande inslag, inklusive en hållbar frukost med en forskare och möten med en dumpstrings-experten, får eleverna en konkret bild av matens påverkan på miljön. Praktiska aktiviteter, som att skapa nya rätter av räddad frukt och delta i smakutmaningar med produkter som passerat bäst-före-datum, gör lärandet engagerande och interaktivt. Reflektion och diskussion är en central del av dagen, med syftet att ge eleverna nya perspektiv och inspirera till hållbara val i vardagen.

VARFÖR

Vi lever i ett överflöd av mat, åtminstone i vår del av världen. De flesta av oss äter dessvärre inte så hälsosamt och jordens miljö mår allt sämre av vår storskaliga livsmedelsproduktion. Vi behöver ändra våra matvanor, både för vår hälsa och för vår miljö. Hav som Östersjön drabbas hårt av jordbruksutsläpp, regnskogar i till exempel Amazonas huggs ner för att ge plats åt betande kor och sojabönor som ska bli djurfoder.

UTVECKLINGSOMRÅDE 2 FORTS.

INSPIRATION

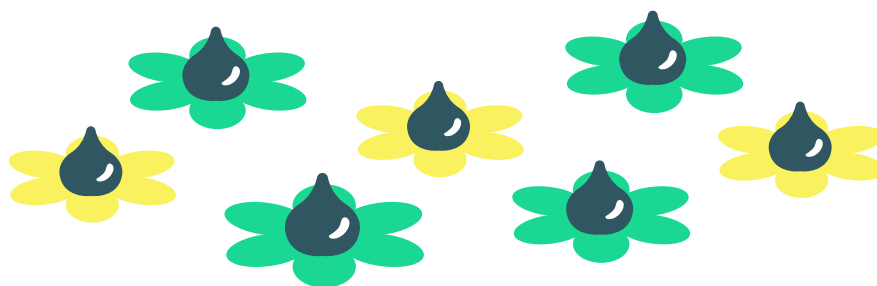
Människans matproduktion leder till utfiskning och hot om att arter försvinner både till havs och på land. Och när det kommer till klimatfrågan orsakar jordbruket globalt en fjärdedel av jordens klimatfarliga utsläpp.

Mycket spännande forskning pågår för att ta fram framtidens mat, allt från storskalig odling av alger till nya typer av proteinkällor. Men i den här temadagen fokuseras framförallt på hur vi bättre kan ta tillvara på det vi redan har producerat. Globala målen har som mål att till 2030 halvera matsvinnet i världen.

HUR

Tanken med temadagen är att få vara i ett innehåll under en hel dag och få olika perspektiv för att ge en större helhetsbild och förståelse för komplexiteten. Görandet i form av både kreativa övningar i varje pass, samt ett helt block av "prova-på" är centralt, utgångspunkten är kreativitetens betydelse för lärandet samt klimatspsykologins perspektiv kring hur vi tar oss från oro till handling.

Då målet är att minska oro och passivitet bland unga och öka deras handlingsutrymme, för att i förlängningen även skynda på omställning, bygger temadagen på olika typer av aktivt görande och hög delaktighet. Unga behöver både få veta sanningen om klimatförändringarna och få träning i att sätta ord på sina känslor relaterat till informationen. De behöver också få veta vad de kan bidra med och vad de ska göra för att kunna må så bra som möjligt.

UTVECKLINGSOMRÅDE 2 FORTS.

INSPIRATION

Upplägget bygger därmed på de fyra faktorer som enligt forskning inom klimatpsykologi behövs för att det ska bli möjligt:

- Gruppen - vi behöver en trygg grupp där vi är bra på att stötta varandra, samarbeta och lösa problem.
- Agerandet - att få engagera oss i frågor där det finns en sannolikhet att vi kommer märka resultat.
- Meningsfullheten - känslan av meningsfullhet och hopp finns först när vi är med och påverkar och ser att det som behöver hända börjar hända.
- Hoppet - få hopp genom att se positiva trender, hur forskare och klimatorganisationer arbetar på ett tillitsfullt sätt.

DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE

Hela temadagen bygger på arbete i mindre grupper och enskilt arbete där eleverna har högt inflytande inom respektive övning. Syftet är att stärka delaktigheten och engagemanget.

HÅLLBAR UTVECKLING

Vår matkonsumtion och produktion är global och har hög påverkan på människors liv och på naturens alla resurser. Att utgå från utvecklingsområdet mat och titta på det ur olika perspektiv, samt ha starkt fokus på praktiskt görande, medför att eleverna får en sammanvävd bild av hur ett ändrat livsmedelssystem kopplar ihop alla de tre aspekterna av hållbarhet (det sociala, ekonomiska och ekologiska).

UTVECKLINGSOMRÅDE 3

INSPIRATION

TEMA

Konsumtion

TITEL

Prylar (www.spillingentid.se/prylar)

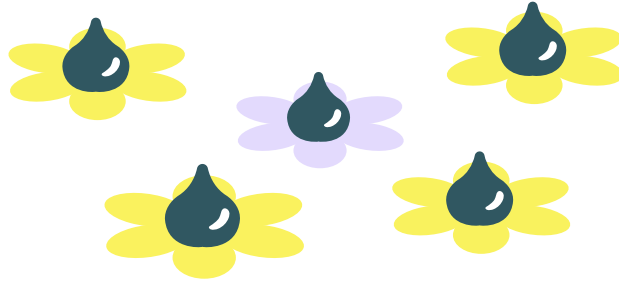
VAD

Utvecklingsområdet **Prylar** handlar om att skapa medvetenhet kring de miljömässiga och sociala konsekvenserna av vårt ständiga köpande.

Under dagen arbetar eleverna med konceptet Prynleppen, som bygger på tre principer: minimera, återanvända och återvinna. De får möta forskare som är proffs på området och de får fakta om linjär och cirkulär ekonomi. Eleverna får ökad förståelse för varför och hur vi kan ändra vår syn på avfall och bli bättre på att se resurser där vi tidigare sett skräp. Genom praktiska och kreativa övningar får de lära sig mer om återbruk, delning och utlåning. Med konkreta exempel och praktiskt arbete får de prova på att ge nytt liv åt gamla prylar, för att stärka deras förståelse för hållbar konsumtion.

VARFÖR

Våra hem och liv svämmar över av prylar och kläder. Sedan 1990-talet har svenskarnas konsumtion ökat med 60 procent. Vi har gått från att konsumera saker för att underlätta våra liv till att shoppingen i sig har blivit en hobby.

UTVECKLINGSOMRÅDE 3 FORTS.

INSPIRATION

Historiskt har begrepp som att hushålla, spara, hamstra varit aktuella. Idag möts vi snarare av tips om hur vi ska sortera, rensa ut och organisera. Vi gör till exempel inte längre stora vårstädningar, utan snarare stora vårrensningar, där återvinningen håller extraöppet och bakluckeloppisarna duggar tätt. Prylmängden är påtaglig nästan oavsett samhällsklass, vi konsumerar bara på olika ställen.

Resultatet = planeten bångnar. Vi har med andra ord inte bara utmaningar med att rymma alla prylar i våra privata hem, utan även i vårt större gemensamma hem här på planeten. Vi behöver minska vår konsumtion och ändra våra konsumtionsmönster och produktionen behöver bli mer cirkulär. Vi måste se på vårt avfall som resurser när vi behöver tillverka nytt.

HUR

Tanken med temadagen är att få vara i ett innehåll under en hel dag och få olika perspektiv för att ge en större helhetsbild och förståelse för komplexiteten. Görandet i form av både kreativa övningar i varje pass, samt ett helt block av "prova-på" är centralt, utgångspunkten är kreativitetens betydelse för lärandet samt klimatspsykologins perspektiv kring hur vi tar oss från oro till handling.

Då målet är att minska oro och passivitet bland unga och öka deras handlingsutrymme, för att i förlängningen även skynda på omställning, bygger temadagen på olika typer av aktivt görande och hög delaktighet. Unga behöver både få veta sanningen om klimatförändringarna och få träning i att sätta ord på sina känslor relaterat till informationen. De behöver också få veta vad de kan bidra med och vad de ska göra för att kunna må så bra som möjligt.

UTVECKLINGSOMRÅDE 3 FORTS.

INSPIRATION

Upplägget bygger därmed på de fyra faktorer som enligt forskning inom klimatpsykologi behövs för att det ska bli möjligt:

- Gruppen - vi behöver en trygg grupp där vi är bra på att stötta varandra, samarbeta och lösa problem.
- Agerandet - att få engagera oss i frågor där det finns en sannolikhet att vi kommer märka resultat.
- Meningsfullheten - känslan av meningsfullhet och hopp finns först när vi är med och påverkar och ser att det som behöver hända börjar hända.
- Hoppet - få hopp genom att se positiva trender, hur forskare och klimatorganisationer arbetar på ett tillitsfullt sätt.

DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE

Hela temadagen bygger på arbete i mindre grupper och enskilt arbete där eleverna har högt inflytande inom respektive övning. Syftet är att stärka delaktigheten och engagemanget.

HÅLLBAR UTVECKLING

Vår konsumtion och produktion är global och har hög påverkan på människors liv och på naturens alla resurser. Att utgå från utvecklingsområdet prylar och titta på det ur olika perspektiv, samt ha starkt fokus på praktiskt görande, medför att eleverna får en sammanvävd bild av hur ett ändrat konsumtions och produktionsmönster (mer cirkulärt) kopplar ihop alla de tre aspekterna av hållbarhet (det sociala, ekonomiska och ekologiska).

AKTIVITETSTIPS

Hela lärarhandledningen hittar du här: www.spillingentid.se

UTVECKLINGSOMRÅDE 1 "KLÄDER"

www.spillingentid.se/klader

"Fast Fashion v/s Slow Fashion"

Eleverna får testa hur man kan förlänga livslängden på kläder genom reparation och återanvändning. Detta inkluderar aktiviteter som att lappa, laga och ge plagg en personlig touch, exempelvis genom redesign.

"Linjär ekonomi v/s Cirkulär ekonomi"

Eleverna introduceras till koncepten linjär och cirkulär ekonomi. De får sedan skapa egna idéer för cirkulära företag och lösningar.

"En t-shirts livscykel"

En praktisk övning utifrån "hur många som hållit i din tröja", hur mycket energi och resurser krävs för att producera en t-shirt, följt av diskussioner om vad som händer när kläder kasseras.

UTVECKLINGSOMRÅDE 2 "MAT"

www.spillingentid.se/mat

"Hållbar frukost"

Eleverna startar dagen med att skapa en hållbar frukost tillsammans. Aktiviteten kombinerar fakta om livsmedelssystemet med praktiskt frukostfix.

AKTIVITETSTIPS FORTS.

"Tack för maten"

Fokus ligger på att ta reda på hur många människor och hur mycket resurser som krävs för en vanlig middag och hur skollunchen kan bidra till hållbart ätande. Eleverna får även möta en dumpstringsexpert och reflektera över matsvinn.

"Bruna bananer"

Eleverna omvandlar frukt som annars skulle kastas till nya mellanmål, som smoothies eller bakverk. En smakutmaning med varor som passerat bäst-före-datum ingår också.

UTVECKLINGSOMRÅDE 3 "PRYLAR"

www.spillingentid.se/prylar

"Slit & Släng"

Elever reflekterar över mängden prylar de äger. De får uppskatta antalet prylar hemma och diskutera vad det säger om vår konsumtionskultur. De får "bygga" sina egna "Onödiga Prylmuseum".

"Prylpeppen"

Minimera, återanvända och återvinna. Genomgång av linjär och cirkulär ekonomi där elever utvecklar egna idéer för återbruk och delning. Eleverna skapar lösningar för att dela och återanvända prylar i sitt vardagsliv.

"Pimpa Prylen"

Elever återbrukar prylar genom att renovera, uppgradera eller ge prylarna nya användningsområden.